

Vaszy Viktor emlékezete



Hangverseny a Széchenyi téren, az országos dalostalálkozón, 1960

Szép kiállítás, alapos anyagot ismertető és hangulatos könyvet vehet kezébe az olvasó, Vaszy Viktor, a zeneszerző, karmester és művészszervező egyéniség születésének 90. évfordulóján. Szeged város önkormányzata megbízásából a Somogyi könyvtár kiadásában 200 oldalon, gazdag fotóanyaggal illusztrálva Vaszy Viktor emlékezete címmel megjelent az a kötet, amely a művész Szegeden oly nagy hatású tevékenységét mutatja be és örökíti meg. A könyv szerkesztői, Gyuris György és Papp Györgyné áttekinthető, több oldalról megvilágított anyagot rendeztek kötetbe. A fejezetek során elsőként Vaszy Viktor sajtóban közölt művészeti, művelődéspolitikai írásait, nyilatkozatait, az 1946-tól többek között a Délmagyarországban, a Tiszatájban és a Muzsikában a szegedi színházról, az operáról, a szabadtérről s a városi hangverseny-letről megjelent cikkeit találja az olvasó. A sajtó írásokat bő-



séges emlékezés-anyag követi: Meszlényi László és Márok Tamás interjúból neves zenészek, operaénekesek, karmesterek vallanak kortársukról s arról az időszakról, amelyet Vaszy Viktor művész-személyisége határozott meg Szegeden.

A könyv hangulatát Vaszy-anekdoták, egy eredeti és érdekes egyéniségről gyűjtött találó történetek színesítik.

A kötetben Élettények címmel Meszlényi László ír életrajzot Vaszy Viktor pályafutásáról. A szegedi konzervató-

Az eseményhez illően, a Szegedi Nemzeti Színház tegnap esti Mozart: Figaro házassága operaelőadás első szünetében mutatták be a publikumnak a város megbízásából és a Somogyi könyvtár kiadásában elkészült Vaszy Viktor-emlékkötetet. A Vaszy Viktor emlékezete című könyvet a város nevében dr. Berekné dr. Petri Il-dikó képviselő, a Kulturális és Közművelődési Bizottság alelnöke ajánlotta a közönség figyelmébe, majd a két szerkesztő, Gyuris György és Papp Györgyné, valamint az életrajzíró, Meszlényi László szövegezték. Az operaelőadás szünetében megkoszorúzták Vaszy Viktor mellszobrát az épület előcsarnokában.

rium tanára ihletett trásmód-dal, nagy életrajzi anyag birtokában követi végig Vaszy Viktor életét, elidőzve az életút legfontosabb kolozsvári és (kivált) szegedi eseményein. Összegzőként Meszlényi László így ír Vaszy művészi habitusáról: „Csodálatosan emberközpontú volt művészete: Auschwitz és My Lay korában, egy korban, melyben gyakran szervezetszerűen merő spekuláció készül elfoglalni a művészetben az emberség helyét, amikor rendezés, látvány és manipuláció sokszor a lélek ürességét takarják, ő csak emberi léptékben, emberi arányokkal, emberszív-lüktetésben gondolkodott, megtervezte a művek épületét, őrizte arányait az elsőtől az utolsó hangig, szilárdan és biztosan érvényesítette meggyőződését, melyet a nagy elődöktől: Kleiberitől és Mengelbertől, Weingartnerrel és Klempererrel örökölt, ám saját egyéniségén szűrt át megfellebbezhetetlen művészi igazsággá”.

S. P. S.

Hiánypótló mű

Tankönyv a fogamzásgátlásról

Dr. Farkas Márton szülész-nőgyógyász, az orvostudományok doktora könyvet írt a fogamzásgátlás módszereiről. Ez a könyv nem szak-könyv, nem „felvilágosító”, ismeretterjesztő munka, hanem egy pedagógiai hiánypótló mű. A cím alatt is ez olvasható: különös tekintettel pedagógiai vonatkozásaira. Ebben van újszerűsége és értéke. Nyelvezete közérthető, színes, olvasmányos stílusa is ezt a koncepciót követi, mert nemcsak az orvostanhallgatóknak készült. Bár túlzásnak tűnik, de *mindenkinek akar használni ez a könyv*. Ezért egy általános műveltséggel rendelkező fiatal számára is könnyen érthető. Remek a szerkesztési módszere is, többek között, hogy a végén közli a biológiai és orvosi szakkifejezések magyarázatát is ABC-sorrendben. Ami nagyon fontos: nemcsak a lányoknak, asszonyoknak, szóval a nőknek íródott, a férfiaknak is hasznos tanácsokkal szolgál. A férfiak is több ismeretet szerezhetnek ezekről a dolgokról, így értve meg jobban a nőt, a társukat.

A doctor – bár tanítot jelent, mégis a párosítások közül az orvos-pedagógus a legkritikább kapcsolat a gyakorlatban. Farkas dr. tankönyvet írt a témáról, az ismereteket egy pedagógiai tankönyv követelményeinek megfelelően tárgyalja.

Tulajdonképpen a fogamzásgátlást, mint módszert, kiszakítva tárgyalni féloldalas felfogás. A fogamzásgátlás csak módszere a családtervezésnek, a születésszabályozásnak. Ez komplex téma, így is kell átadni a befogadónak. Már a tartalomjegyzék is tükrözi ezt a törekvést. Nem véletlen, hogy az első rész az

említett hármasság egységével foglalkozik. Folytatódik az ivarmirigyek működésével, szabályozásával, azaz a biológiai tárgyalással. Majd a hatásmechanizmus következik. Egy fejezet ismerteti a biológiai, azaz a természetes fogamzásgátló módszereket is. Fontos témát tárgyal a meddőséggel, a sterilitással foglalkozó rész is. Érdekes fejezet az új lehetőségekről, az orális, a szájon át adható és szedhető fogamzásgátlókról szóló, mely már a jövőbe tekint. Részletelesen tárgyalja a fogamzásgátlók mellékhatásait a szervezetre, és nem csak a nemi szervekre. A méhen belüli eszközök használata is egyik érdekes fejezete a könyvnek. Még érdekesebb a fertilitás, a termékenység szabályozásának módszereiről a jövőben című, komoly szakmai adatokkal alátámasztott fejezet.

Svédországban 1933-ban Elise Ottesen-Jensen intézete bejárata fölé jelszóként írta ki: „A fogamzásgátlás jobb, mint az abortusz!” Végeredményben ezért az elvált íródott ez a könyv is.

Már készül a szerző könyvének folytatása, a II. kötet, melynek címe: *A terhesség-megszakítás és fogamzásgátlás hatása a termékenységre*.

A könyvet a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Kiadó jelentette meg, 1000 példányban. A könyv formai kivitele inkább egyetemi jegyzet benyomását kelti, noha sokkal több annál, és így olcsóbban is lehet megvásárolni.

Nagyon jó szívvel csak ajánlani tudom mindenkinek – akiket illet!

Dr. Veress Sándor

Veszélyzónán innen és túl



DÉR ENDRE Veszélyzóna

részletet már lapunkban is olvashattak).

Hol is helyezkedik el, és mit is jelent a veszélyzóna, mi benne a veszélyes?

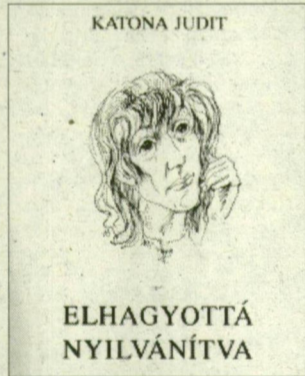
Szeged, a határmenti veszélyzóna – írja a szerző. És valóban. Azt hiszem, mindenki tapasztalhatta, hogy egy ideje megbolydult a város, s ez az idő nagyjából egybeesik az újszülött kisvállalkozók, butikosok, kalandos szépfiúk, kerítők és prostituáltak „másféle” megjelenésével, az idegen nyelveken zsörtölődő hosszú bolti sorokkal. Mintha azokról meg is feledkezne a „város”, akik eddig itt éltek, akik most a nyugodt mederből egyszerre a nyugtalan mélybe kerültek. A könyv ezekről az emberekről (szereplőkről?) szól, akik sorukban hordozzák a kavargó világ egy-egy erkölcsi „szelétét”.

Ahogy a bohóc-létben, a nevetés és a könny egymásmellettségében fogalmazódnak, rajzolódnak meg a jellemek, úgy tisztul mind a kép. És ha sorukon nem is világok múlnak, de ők maguk, és ezen már múlhat a világ. És így válik egyszerre, és egy helyen: veszélyzónán innen és túl.

A könyv megjelenését a Magyar Könyv Alapítvány támogatja.

Podmaniczky Szilárd

Korunk Árvácskája



ELHAGYOTTÁ NYILVÁNTVA

■ Vajon milyen mélyek lehetnek az emberi sorsok bugyrai? Mennyi tragédia, árvaság, szeretetlenség ölheti ki az emberből mindazt, amitől ember? Honnan van hite, tartása, hogy ember maradjon? Ezek a sorskérdések foglalkoztattak, miközben Katona Judit nemrégiben megjelent kis füzetét, a döbbenetes *Elhagyottá nyilvánntva* című, lírai betétekkel gazdagított dokumentumfüzért olvastam. Saját sorsával néz szembe Katona Judit szegedi költőnő, akit az Írószövetség épp a közelmúltban választott tagjai sorába.

„Határozat. Katona Judit elhagyottá nyilvánítása ügyében. M. N. M. 2000/1925. sz. rendelet 2. § alapján anyagi és erkölcsi elhagyottság okából elhagyottá nyilvánítottam. Indoklás: a kiskorú atyja ismeretlen helyre távozott, az anya, aki súlyos tüdőbeteg, négy kisgyermek eltartásáról gondoskodni képtelen. Erről értesítést kapnak: az állami gyermekmenhely igazgatósága (Szeged) és a városi árvaszék Makón, valamint az anya, Makó, Rákóczi utca 26. szám alatti lakos. Makó város árvaszéke. 1949.

szeptember 21. Árvauñnök: (aláírás)”

E dátumtól kezdve ez a kicsiny emberke sodródik mások kénye-kedve szerint, de a legszörnyűbb körülmények között is családról álmodik, apát keres, anya után kiált. Dokumentumok sokasága és korabeli levelek hitelesítik mindazt az immár felnőtt fejjel és költőként megfogalmazott gondolatokat, amelyek építőanyagok ennek a regényteljesíthető emberi drámának. Az írást – mintegy zárkó – egy közelmúltbeli dokumentum fejezi be. Így szól: „A Csongrád Megyei Bíróság Katona Sándor elítelt hozzátartozója, leánya, dr. Polner Zoltánné Katona Judit kérelmére az 1990. évi XXVI. törvény 3. §-a alapján igazolja, hogy Katona Sándort a Szegedi Járásbíróság 1950. év február hó 7-én tiltott határátlépés kísérlete miatt 3 évi 2 hónapi szabadságvesztésre ítélte. A Szegedi Népbíróság 1950. március 20. napján kelt ítéletével igazgatás miatt 8 hónapi szabadságvesztésre ítélte.

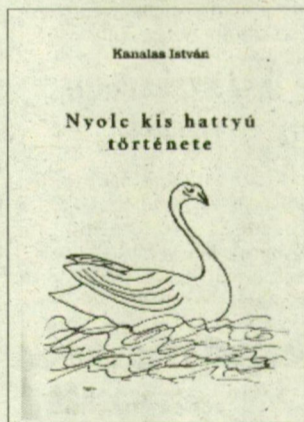
A Szegedi Megyei Bíróság 1957. december 3. napján kelt, illetve a Legfelsőbb Bíróság 1958. év június 11. napján kelt ítéletével szervezkedés miatt 2 évi börtönrre ítélte. Az elítélés folytán Katona Sándor 1950. február 1. napjától 1953. május 22-ig és 1957. év december hó 3. napjától 1959. év március hó 26. napjáig fogvatartásban volt.

Az elítélés az 1989. évi XXXVI. törvény alapján semmisnek tekintendő.”

Ami a két dokumentum között eltelt, az egy modern Árvácska-történet. Egy emberélet.

T. L.

A fafaragó szép szavai



Nyolc kis hattyú története

■ Hattyúfehér borítóba öltöztetett kis könyvecske jelent meg a napokban a fenti címmel. A tizennégy kis fejezet egy hattyúcsalád életét mutatja be: gyermekeknek, gyermeknyelven úgy, hogy a felnőtteknek is élményt jelent olvasásai. Az első fejezet első mondatai mintegy bevezetnek bennünket a hattyúk balatoni birodalmába. Mégpedig megkapóan szép, mesészerű képekkel: „Van egy szép kis ország Európában, úgy hívják, hogy Magyarország. Ebben az országban van egy nagyon nagy tó, amelyet úgy hív mindenki: Magyar Tenger. Ez a Balaton. Remélem, ti is voltatok már a Balatonon nyaralni. Aki nem volt, az is el fog jutni egyszer.”

Ha másképpen nem, Kanalas István szőregi fafaragó-

művész kis könyvét olvasva: képzeletben, ahol kis könyve született, s amelyben olyan szép szavakkal tárja olvasói elé a hattyúcsalád történetét. Megtudhatjuk, miként választott hattyú papa és hattyú mama nevet a négy kisfiú hattyúnak, és a négy lányka hattyúnak. A négy lányka: *Lilike, Cucika, Helénke* és *Mónika* lettek, míg a fiúk a *Gyurika, Misi, Tomika* és *Samuka* nevet kapták.

Kanalas István szívesen pecáztat nyáridőn a Balaton partján. Hamar fölfigyelt a kis hattyúcsaládra. Aztán tollat ragadott, hogy megfigyeléseit – gyermekek számára – leírja. A leírás olyan szépen sikerült, hogy lám, könyvecske lett belőle.

A könyvhöz *Csizmázia György* (szegedi nevén fehérő fia) írt örömmel bevezetőt. És mivel egy kicsit a családok összetartására is gondolt a szerző, örülhetünk, hogy a kiadást szívesen vállalta a Szent Gellért Kiadó. A rajz-illusztrációkat természetesen maga Kanalas István uralom készítette, megragadó szemléletességgel.

Ifj. Lele József